

Ringmärkningsverksamheten vid Hammarö fågelstation 2008

Björn Ehrenroth

Hammarö fågelstation (59.15N/13.31E) var 2008 bemannad med ringmärkare 94 dagar, därav 82 dagar med fångst minst 4 timmar per dag. Inga märkningar utfördes månaderna januari, juni och december. Under våren bokfördes 12 märkdagar – 10 i april, främst 21-29/4, och två dagar i maj. Insatsen i maj var den lägsta på många år! Höstsäsongen fick en dålig start med många obemannade dagar fram till mitten av september. I juli märktes fåglar 12-13/7 samt 20-22/7. I augusti var stationen bemannad 14 dagar. Denna månad var

extremt regnrik (225 mm uppmättes hemma hos mig i mellersta Värmland), vilket inverkade negativt på fångstresultatet många dagar. Från ungefär mitten av september fram till 8 november var det i det närmaste daglig bemanning.

Totalt märktes 7 795 fåglar av 66 arter. Av de märkta fåglarna var 33,8% kungsfåglar och 26,4% mesar. Inga nya märkarter togs (Michal och Monika var inte på stationen i år!), varför summan fortfarande är 154.

Tabell 1. Fördelning av bemanningsdagar för märkning, nätter (avrundat till närmaste 10-tal) samt ringmärkta fåglar under olika månader 2008 vid Hammarö fågelstation. Ingen märkning skedde under januari, juni och december.

Number of ringing days, net hours and birds ringed in different months in 2008 at Hammarö Bird Observatory. No ringing activity in January, June and December.

Månad	Feb-Mar	April	Maj	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Totalt
Antal dagar	3	10	2	5	14	24	30	6	94
Antal nätter	10	820	120	180	1000	2970	4380	950	10430
Antal fåglar	76	300	31	165	629	3502	2944	148	7795

Dagsfångster med minst 100 märkta fåglar antecknades 31 dagar, därav 10 dagar med över 200 ex och en dag med över 300 ex. Högsta dagsantalet, 352 fåglar, noterades 17 september.

Sammanlagt 14 arter märktes i antal över 100 ex: kungsfågel (2635), stjärtmes (988), rödhake (601), blåmes (471), talg-oxe 455), lövsångare (403), gärdsmyg (347), grönsiska (194), järnsparv (188), domherre (146), trädkrypare (140), svart-hätta (123), svartmes (113) och gransångare (103).

Följande personer arbetade som ringmärkare enstaka eller flera dagar: Björn Ehrenroth, Micael Fasth, Per Gustafsson, Sven Larsson, Berne Martinsson, Anders Melin, Bimbi Ollberg, Jan Rees och Lars Schütt. Utöver att flera av märkarna även har arbetat som assistenter, har följande personer hjälpt till med fångsten: Karl

Hammar, Tina Ollberg, Anders Olovsson och Nina Rees. Ytterligare ett antal KOF-medlemmar har medverkat på olika sätt. Samtliga tackas för väl utfört arbete.

Guidning och övrig information

Under våren guidades sammanlagt 66 personer från sex grupper, samtliga i slutet av april, som har visat sig vara en bra tid för information. Höstens guidningar inleddes med Fågelstationens Dag 21/9. Inte mindre än 650 personer kom ut till udden mellan klockan 08 och 14. Vädret var som vanligt perfekt och åskådarna fick se märkningar av 230 fåglar fördelade på 24 arter. Spektakulära arter i handen var en sparvhök, tre sparvugglor, en pärluggla och en spillkråka.

Perioden 22/9 – 26/10 guidades 520 personer fördelade på 26 grupper. Totalt under året guidades cirka 1 235 personer

Även under Fågelstationens Dag 2008 var vädret utmärkt. En ringmärkt pärluggla tillsammans med en likaledes ringmärkt sparvuggla kunde ses samtidigt vid informationsanläggningen.

vid bokade visningar, vilket är 235 fler jämfört med 2007. Rätt många personer har dessutom tittat på fågelmärkning vid spontana visningar. Stationens arbete har som vanligt uppmärksammats i regionala media.

Fångstmetoder och märkplatser

Nätfångsten skedde i vanlig ordning vid de fasta nätplatserna kring Spången samt nära och väster om Fyren. Under tidig höstsäsong iordningställdes en vassnätplats där branden gick fram under senhösten 2003. Under senvintern - tidiga våren fångades fåglar vid stationens matningsplats. Inga bandspelare användes för fångst av tättingar. I skymningen och gryningen utnyttjades uppspelade läten för

fångst av sparvuggla. Pärloggleband användes nattetid ett mindre antal gånger.

En gammal sävsparv

Genom åren har det gjorts rätt många kontroller av egna märkningar, där fåglarna har blivit förhållandevis gamla. Några av dessa kontroller har nämnts i tidigare årsrapporter. I boken "Hammarö sydspets - udde i Väner" (1991) visas exempel på gamla individer hos 18 arter (sid 50). I årspärmarna för ringmärkningen döljer sig ytterligare många intressanta "åldringar". Detta material, som sträcker sig från 1970-talet och framåt, bör analyseras närmare.

En sävsparv, märkt som adult hane 24 april 2004, kontrollerades 25 maj 2005 och 16 maj 2006. Sedan dröjde det till 18 juli

*En av de två taigasångare som fångades samma dag, 9 oktober.
Foto: Per Gustafsson*

2009, när den åter fastnade i ett nät. Denna hane var således minst 6 år gammal vid senaste kontrollen.

Fångstinsats och märksummor

Knappt 7 800 märkta fåglar 2008 kan tyckas vara en förhållandevis låg summa. Men tittar vi på fångstinsatsen, mätt i antal märkta individer per 100 nättimmar, var resultatet 75 märkta ovanligt bra. Vi får gå tillbaka till 1970-talet och åren 1972-1976 för att finna högre värden. Genomsnittssumman för dessa fem år var 101 märkta per 100 nättimmar.

Fångstinsatsen har varierat en hel del mellan åren, från mindre än 10 000 nättimmar vissa år till maximalt nästan 26 000 (2005). Även om det i stort sett har använts fasta nätplatser, med gradvisa förbättringar, främst genom näthissarna, har fångsten knappast varit standardiserad. För enskilda arter går det ändå att få en grov uppfattning om variation mellan åren genom att räkna om fångsterna till antalet

märkta individer per 100 nättimmar. Detta kan tillämpas på hela säsonger eller en viss månad, exempelvis hur många lövsångare som märktes i augusti eller gärdsmygar i september.

Vårmärkningen

10 märkdagar i april gav 300 märkta fåglar, vilket ger ett genomsnitt på 30 fåglar per dag. Två dagar i maj, 14/5 och 23/5, gav endast 31 fåglar. Detta visar åter att andra hälften av april ofta är kvantitativt bättre än mitten av maj för märkning. De fem vanligaste arterna var: rödhake (80), bergfink (68), bofink (37), lövsångare (31) och gransångare (17). Den enda ovanliga arten i näten var blåhake – 2 ex 14/5.

Höstmärkningen

Julifångsten inskränkte sig till två kvällar och tre morgnar perioden 12-22/7. Av 165 märkta fåglar var 89 lövsångare, och av dessa togs 48 (54%) vid kvällsfångsten.

Under vårmärkningen fångades dessa två blåhakar av Berne Martinsson.

Augusti var, som nämnts tidigare, årets i särklass regnigaste månad. Bemanningen var dessutom oregelbunden. Av 14 morgnar med personal på plats fick märkningen ställas in två dagar på grund av regn. Totalt märktes endast 629 fåglar av 37 arter. En dag skilde ut sig från de övriga, nämligen 16/8, då 246 fåglar av 23 arter märktes. Dominerande arter var lövsångare (113), trädgårdssångare (34), ärtsångare (14) och svarthätta (13).

Trots 6 obemannade dagar, varav 5 i första hälften av månaden, var september en mycket bra månad. Sammanlagt 3 502 märkta fåglar ger ett genomsnitt på 146 ex per dag. Kungsfågel var den klart vanligaste fågeln i näten. Av drygt 2 600 märkta togs nästan 1 900 i september. Bästa dagen

var 17 september med 277 ex och mediantdatum för höstflyttningen var 19/9. En kungsfågel märkt föregående höst (25/9) påträffades kattdödad i mellersta Frankrike 2/2 -08. Detta bör vara vårt mest avlägsna återfynd av en kungsfågel.

I oktober ställdes fångsten in 5/10 på grund av ogynnsamt väder och 31/10 var en obemannad dag. Medelfångsten per dag var 98 individer.

Fångsten av gårdsmyg (341) och rödhake (520) var medelmåttig. Utan hjälp av bandspelare märktes 187 järnsparvar. Vad säger denna summa om artens förekomst jämfört med åren före 2006 och 2007? En titt på årssummorna 1972-2005 (34 år) visar på stor variation, från de sämsta åren med endast 12 ex per år (1983, 1985) till

En av de drygt 2000 kungsfåglarna som märktes 2008.

de bästa med 187 ex (1993) och 166 ex (2002). Medelfångsten för dessa 34 år är 74 ex per år. Tendensen har varit, att fler järnsparvar har märkts under senare år – medelfångsten 1972-1988 var 54 ex per år och 1989-2005 93,5 ex per år. Årets siffror var således ett toppresultat för järnsparv.

Ovanliga märkarter, utöver vissa invasionsarter, var: ringduva (1), blåhake (1), kungsfågelsångare (1), taigasångare (2), skäggmes (4) och varfågel (1).

Invasionsfåglar

Återigen uppträdde sparvuggla invasionsartat. Perioden 13/9-5/11 registrerades arten 28 dagar och 60 ex kunde märkas. En kvardröjande fågel sågs 27/11. Pärluggla noterades 4 dagar 21/9-13/10 och 6 ex märktes. Före Fågelstationens Dag användes inga nät på natten, vilket troligen innebar att vi missade den stora pärluggleflyttningen som sedan nådde Sydsvrige, t ex Ottenby och Falsterbo. På

efternatten mot stationsdagen togs den första pärlugglan och den kontrollerades sedan 28/10 vid Falsterbo.

Gråspettar observerades under 17 dagar 16/9-25/10 och 2 ex märktes. Förhållandevis många större hackspettar besökte udden och 19 ex märktes. Mindre hackspett antecknades 11 dagar 21/7-23/10, därav 4 dagar i juli, och 3 ex märktes. Tre-tåg hackspett visade sig rätt ofta även denna höst - 19 dagar bokfördes 16/9-4/11 och 2 ex märktes.

Sidensvansar visade sig i måttligt antal 11/10-11/11, med som mest ett hundratal på sträckförsök 28/10 och 19/10. För andra året i rad invaderade stjärtmesar udden under senhösten. Under 38 observationsdagar 15/9-8/11 märktes 988 ex. En intressant fråga är varför just Hammarö sydspets utgör en så attraktiv lokal för flyttande stjärtmesar. En av de märkta stjärtmesarna (7/10) kontrollerades 14 dagar senare vid Lista fyr i Norge. Talltita

2 gråspettar märktes i oktober bl a denna hona. Foto: Nina Rees

fortsatte att visa sig fåtaligt – endast 20 ex märktes under hösten. Vi får gå tillbaka till 2003 för att finna den senaste invasionen (492 märkta). Svartmesen visade däremot på en liten uppryckning med 107 höstmärkta fåglar. Av dessa togs 30 ex 6/9. En av svartmesarna, märkt 29/8, kontrollerades 15 dagar senare vid Landsort. Blåmesar passerade i måttligt antal, främst från mitten av september till mitten av oktober. Bästa märkdagarna var 20/9 (55 ex) och 29/9 (46 ex). Talgoxens huvudflyttning inträffade under första hälften av oktober, med en toppdag 12/10 (99 märkta).

Nötväcka besökte området i normal omfattning, med en sedvanlig topp i september (20 märkta). Trädkryparen hade en

bra säsong, med flest flyttare från mitten av september till början av oktober. Bästa dagen, 29/9, märktes 16 ex.

Passagen av nötskrikor var svag, med endast små flockar, som mest ett 20-tal. Enstaka eller ett fåtal nötkräkor, rastande eller på sträckförsök, sågs sammanlagt 11 dagar. En smalnäbbad nötkråka märktes 14/10.

Korsnäbbar visade sig i ovanligt litet antal. De största flockarna på omkring 30-talet fåglar sågs spridda dagar från slutet av maj till slutet av augusti. Bändelkorsnäbb noterades 22/7, 3/8, 3/10 och 9/10. En tallbit observerades 18/10. Domherre hade en ganska bra säsong med resultatet 146 märkta. Bästa sträckdagen var 26/10 med 70 passerande individer.

En av höstens godbitar, kungsfågelsångaren märkt 15.10. Foto: Nina Rees

Fågelstationens dag 2010
söndag 26 september 08.00 - 14.00

Tabell 2. Uppträdandet av invasionsarter / partiella flyttare hösten 2008 vid Hammarö fågelstation; vandringsrörelsernas relativa styrka.

The occurrence of irregular migrants in autumn 2008 at Hammarö Bird Observatory; relative strength of the movements.

6 - mycket kraftig (<i>very strong</i>)		2 - svag (<i>weak</i>)	
5 - kraftig (<i>strong</i>)		1 - mycket svag (<i>very weak</i>)	
4 - ganska kraftig (<i>rather strong</i>)		0 - inga observationer (<i>no observations</i>)	
3 - måttlig (<i>moderate</i>)			
<hr/>			
<i>Nyctea scandiaca</i>	0	<i>Parus montanus</i>	2
<i>Surnia ulula</i>	0	<i>P. cinctus</i>	0
<i>Glaucidium passerinum</i>	5	<i>P. ater</i>	3
<i>Asio otus</i>	0	<i>P. caeruleus</i>	3
<i>Aegolius funereus</i>	3	<i>P. major</i>	4
<i>Picus canus</i>	4	<i>Sitta europaea</i>	4
<i>Dryocopus martius</i>	3	<i>Certhia familiaris</i>	4
<i>Dendrocopos major</i>	4	<i>Garrulus glandarius</i>	2
<i>D. leucotos</i>	0	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	3
<i>D. minor</i>	3	<i>Carduelis flammea</i>	2
<i>Picoides tridactylus</i>	4	<i>Loxia leucoptera</i>	2
<i>Bombycilla garrulus</i>	3	<i>Loxia cur./pyt.</i>	2
<i>Aegithalos caudatus</i>	6	<i>Pinicola enucleator</i>	1
		<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	4
<hr/>			

Gör som många medlemmar i KOF.

Köp handkikare, tubkikare
och fotoutrustning hos

Expert Mitt i City

på Järnvägsgatan i Karlstad.

Här finns kvalitetsmärken som Leica,

Swarovski, Zeiss och Kowa m. fl.